

Austatud Hr. Jaak Aab
riigihalduse minister

Meie 15.02.21

Austatud õiglase ülemineku juhtkomisjoni liikmed

Eesti Keemiatööstuse Liidu tagasiside õiglase ülemineku raames toetatavate valdkondade kohta.

Juhime tähelepanu, et õiglase ülemineku fondi **peamine eesmärk on ülemineku mõju leevendamine rahastades kohaliku majanduse mitmekesistamist, ajakohastamist ning samas vähendades ülemineku negatiivset mõju tööhõivele**. Õiglase ülemineku fondist Eestile eraldatavat 340 miljonit tuleks käsitleda kui seemneraha Ida-Virumaale tulevikumajanduse loomiseks. Ministeeriumite poolt esitletud ülemineku raames toetatavate valdkondade loetelu peab olema otseses seoses Euroopa Parlamendis menetluses oleva määruse (COM(2020)0022 – C9-0007/2020 – 2020/0006(COD)) eesmärgiga, mis aitab kaasa õiglase ülemineku territoriaalsete kavade rakendamisele. On olemas oht, et kui valitsus kiidab heaks tänases JTF jaotuskavas mitmete ministeeriumite väljapakutud meetmed oma haldusala probleemide lahendamiseks, millised ei ole otseselt seotud Komsjoni määrusega, siis jääb ülemineku fondi raha lihtsalt kasutamata. Või vastupidi, tekib oht, et kui toetusraha kulutatakse ära ilma investeeringute plaanita, siis ei toeta ka mitte asjakohased meetmed Ida-Virumaa väljumist põlevkivi sõltuvusest aastatel 2035 -2040.

Seega tuleks Vabariigi Valitsusel väga täpselt välja töötada suunad ning sätestada kriteeriumid , millised investeeringud viivad Ida-Virumaa välja põlevkivisõltuvusest tulevikumajandusse. Meie arvates kulub Ida-Virumaa tulevikumajandusse hinnaguliselt investeeringute mahuks kuni 3,5 miljardit eurot.

Teeme Vabariigi Valitsuselele ettepaneku õiglase ülemineku fondi meetmete hindamiseks sätestada kriteeriumid:

- Hinnata iga 1 (ühikut) miljon eurot Ida-Virumaa investeeringut per capita - mitu töökohta luuakse ning millisel ajaperioodil;
- Sätestada mõõdetavad eesmärgid töökohtade loomiseks – lühiajaliselt 2022- 2024 ning pikemaajaliselt aastatel 2035 -2040;
- Suurendada investeeringute ülempiiri 10 mln. ülespoole - võimaldada investeerimist suurtootmisesse;
- Struktuursete muudatuste suundadeks ja lisainvesteeringute kaasamiseks põlevkivisektoriga samaväärse lisandväärtusega ettevõtluse väljaarendamiseks;
- Investeeringute toetusskeemiks - 1/3 toetused 1/3 laen 1/3 omafinantseering;
- Jagada õiglase ülemineku toetusfond proportsiooniliselt 90% ettevõtluse arendamisega otseselt seotud tegevusteks ning 10% elukeskkonna arendamiseks.

Lisaks teeme alljärgnevad ettepanekud:

- Narva haigla ning kultuuri ja spordiinvesteeringute abikõlbmatuse tõttu vabanev 39 miljonit suunata piirkonda tööstusinvesteeringute toomiseks.
- Ida-Virumaa sujuvaks üleminekus suunata kogutulu vabade CO2 kvoodite müügist põlevkivienergeetika ettevõtetele riigiabi andmiseks, kas otsese või kaudsete CO2 kulude kompenseerimiseks.

Samuti ootame valitsuselt selget signaali, mida põlevkivi kasutamise lõpetamise all täpsemalt mõeldakse? Ootame konkreetset ja reaalselt tegevusplaani, milles on aastate ja rahasummadega määratletud tegevused kõrget lisandväärtust tekitavate töökohtade loomiseks. Ministeeriumite poolt 12.02.21. esitletud meetmetes õiglase ülemineku juhtkomsjonile puudub seos üldeesmärgiga - töökohtade loomine ja Ida-Virumaa üleminek süsinikneutraalsele tulevikumajandusele.

Esitletud meetmed on liiga üldsõnalised. Kuna ajaraam muudatuste käimalükkamiseks on ülinapp, siis tuleb kiiremas korras vastavalt ÕÜM fondi määrusele välja töötada Ida-Virumaa kava, meetmed, projektide valiku kriteeriumid ja seda eelkõige ÕÜM eesmärgi võtmes, mille peamine **eesmärk on ülemineku mõju leevendamine rahastades kohaliku majanduse mitmekesistamist, ajakohastamist ning samas vähendades ülemineku negatiivset mõju tööhõivele**. Vastasel korral demograafiline, sotsiaalne-majanduslik olukord piirkonnas halveneb ning Ida-Virumaa võib muutuda sõltuvaks sotsiaaltoetustest. Juhime tähelepanu, et juba tänane Ida- Virumaa tööpuuduse määr võrdluses teiste maakondadega on ülekaalukalt Eesti suurim, kerkinud 13,6% -ni.

Lugupidamisega

/allkirastatud digitaalselt/

Hallar Meybaum
tegevdirektor